

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10. marca 2016 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (zwana dalej: (...)) wystąpiła przeciwko (...) Spółce akcyjnej z siedzibą w K. (zwanej dalej: (...)) o zapłatę kwoty 70.385,52 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 16. grudnia 2015 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu od pozwanego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że na podstawie umowy faktoringu z dnia 19. listopada 2015 roku nabył, przysługujące (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (zwanej dalej: (...)), wierzytelności istniejące i przyszłe w stosunku do pozwanego. Wskazał, iż powyższa wierzytelność wynika z niezapłaconej przez pozwanego faktury VAT, wystawionej przez pierwotnego wierzyciela (pozew, k. 2-5).

W dniu 30. marca 2016 r., wydany został w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (nakaz zapłaty, sygn. akt IX GNc 1331/16, k. 39). Jego odpis został doręczony stronie pozwanej w dniu 6. maja 2016 r. (k. 66).

W dniu 19. maja 2016 r. pozwana (...) Spółka akcyjna z siedzibą w K. złożyła sprzeciw od ww. nakazu zapłaty i zaskarżając go w całości, wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu na jej rzecz.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podniosła zarzut spełnienia świadczenia, wskazując, iż kwota dochodzona pozwem została przez nią uregulowana w całości w grudniu 2015 r., na rzecz pierwotnego wierzyciela, zgodnie z jego dyspozycją. Wskazała także, że spółka (...), w związku z wzajemnymi rozliczeniami z powodem, wniosła o dokonanie zapłaty za dwie kolejne faktury VAT, tj. nr (...) i (...), nie objęte cesją wierzytelności, do kwoty 70.385,52 zł na rzecz powoda. Pozwana podniosła, iż powyższą kwotę uregulowała na rzecz powoda w dniach: 15. kwietnia 2016 r. i 26. kwietnia 2016 r. (sprzeciw od nakazu zapłaty, k. 45-49).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19. listopada 2015 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (...), zawarła z (...) Spółką akcyjną z siedzibą w K. (Klient) umowę faktoringu. Na mocy powyższej umowy (...) zobowiązał się do stałego świadczenia usług faktoringowych polegających na nabywaniu przez (...) wierzytelności Klienta przysługujących Klientowi od odbiorców i spełniających kryteria określone w umowie oraz Ogólnych Warunkach Faktoringu, a także świadczenia innych usług związanych z finansowaniem i obsługą wierzytelności. Na mocy zawartej umowy (...) nabył wierzytelności Klienta wobec Odbiorców, powstałe z tytułu dostaw towarów i usług na zasadach określonych w umowie wraz z wszelkimi prawami związanymi z nabywanymi wierzytelnościami. Na podstawie umowy (...) nabywał wierzytelności, które istniały i przysługiwały wyłącznie klientowi. Wierzytelności wobec Odbiorcy istniejące w chwili zaaprobowania Odbiorcy, (...) nabywał w momencie zaaprobowania Odbiorcy, a wierzytelności wobec Odbiorcy powstałe po zaaprobowaniu Odbiorcy, (...) nabywał w chwili powstania wierzytelności (§1 OWU). Umowa została zawarta na czas nieokreślony, z możliwością jej wypowiedzenia przez każdą ze stron za 3-miesięcznym okresem wypowiedzenia, ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego. Strony zastrzegły jednak, że wypowiedzenie umowy złożone przez którąkolwiek ze stron przed upływem Minimalnego Okresu Umowy (12 miesięcy kalendarzowych liczonych od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po zawarciu umowy), którego 3-miesięczny okres wypowiedzenia upływałby w trakcie Minimalnego Okresu Umowy, następuje ze skutkiem w dniu, w którym kończy się Minimalny Okres Umowy. Strony zastrzegły jednocześnie, iż umowa może zostać wypowiedziana przez (...) w każdej chwili w przypadku wystąpienia okoliczności wskazanych w §14 Ogólnych Warunków na zasadach tam określonych. W takim przypadku nie znajdowały zastosowania postanowienia umowy dotyczące Minimalnego Okresu Umowy. Z Ogólnych Warunków Umowy wynikało, że (...) będzie miał prawo do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku zaistnienia przynajmniej jednej z okoliczności wskazanych w §14 OWU. Na powyższe okoliczności składały się m. in.: zwłoka w zapłacie przez Klienta kwot należnych (...), trwająca powyżej 14 dni kalendarzowych od jej powstania (lit. a) lub nie zgłaszanie (...) przez Klienta wierzytelności przez okres dłuższy niż

30 dni (lit. b). Strony zastrzegły formę pisemną pod rygorem nieważności dla wypowiedzenia lub rozwiązania umowy. Jednocześnie w §15 OWU ustalono, że rozwiązanie umowy nie będzie zwalniało stron z obowiązku wzajemnych rozliczeń i nie będzie wpływało na ważność zobowiązań stron dotyczących wierzytelności nabytych przez (...) w czasie obowiązywania umowy, aż do momentu całkowitego zaspokojenia roszczeń (...). Z chwilą rozwiązania umowy (...) miał prawo zatrzymać wszelkie wierzytelności nabyte przez (...) od Klienta do czasu całkowitej spłaty wszelkich należności (...) od Klienta i odwołania przez (...) cesji wierzytelności Klienta wobec Odbiorców. (...), aż do momentu całkowitego zaspokojenia swoich roszczeń wobec Klienta i odwołania przez (...) cesji wierzytelności Klienta wobec Odbiorców nabywa wierzytelności przysługujące Klientowi od odbiorców powstałe po rozwiązaniu umowy. W związku z powyższym pomimo rozwiązania umowy Klient był zobowiązany zgłaszać wierzytelności względem Odbiorców na zasadach wynikających z umowy. (...) mógł wyrazić zgodę na piśmie na odstąpienie przez Klienta od wykonywania powyższego obowiązku (ogólne warunki faktoringu, k. 18-24, umowa faktoringu, k. 25-26, załącznik nr 1, k. 26v.-27).

W dniu 20. listopada 2015 r. Klient wniósł o objęcie umową faktoringu odbiorcą – spółkę (...) Spółkę akcyjną z siedzibą w K. (zgłoszenie odbiorców, k. 28).

Pismem z dnia 20. listopada 2015 r. spółka (...) zawiadomiła spółkę (...) o cesji wierzytelności. W piśmie tym (...) poinformował, iż w związku z zawartą umową faktoringu wszelkie należnością za istniejące i przyszłe faktury należy dokonywać na rachunek bankowy (...), znajdujący się w Banku (...) (okoliczności bezsporne; zawiadomienie o cesji z potwierdzeniem nadania, k. 29-30, zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

Spółka (...) wystawiła w dniu 1. grudnia 2015 r. na rachunek spółki (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 70.385,52 zł brutto, tytułem wykonania prac montażowych, malarskich oraz spawalniczych wg umowy nr (...), z terminem płatności do dnia 15. grudnia 2015 r. Na fakturze znajdowała się adnotacja, iż wierzytelność udokumentowana niniejszą fakturą została przelana na spółkę (...) i zobowiązanie z niniejszej faktury wygasa wyłącznie po zapłacie na wskazany rachunek bankowy (...) w Banku (...) (faktura VAT, k. 32, protokoły odbioru, k. 32v.-33).

W dniu 2. grudnia 2015 r. spółka (...) zgłosiła do (...) wierzytelność wynikającą z powyższej faktury VAT (zgłoszenie wierzytelności, k. 31).

W dniu 16. grudnia 2015 r. spółka (...), za pośrednictwem poczty elektronicznej, przesłała spółce (...) skan pisma Prokurenta spółki (...) – D. B., w którym wskazano, iż płatności za fakturę VAT nr (...) należy dokonać na wskazany rachunek bankowy w (...) Bank S.A. (wiadomość e-mail z załącznikiem, k. 55-56, zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

W dniu 18. grudnia 2015 r. spółka (...) dokonała na rzecz spółki (...) dwóch wpłat: 40.000,00 zł w dniu 18. grudnia 2015 r. i 30.385,52 zł w dniu 22. grudnia 2015 r., tytułem zapłaty za fakturę VAT nr (...) (polecenie dokonania przelewu, k. 57-58).

Pismem z dnia 4. lutego 2016 r. spółka (...), na podstawie §14 ust.1 lit. a), b) Ogólnych Warunków Umowy do Umowy Faktoringu z dnia 19. listopada 2015 r., wypowiedziała umowę ze skutkiem natychmiastowym. Pismo dotarło do adresata w dniu 9. lutego 2016 r. (wypowiedzenie umowy, k. 161 oraz k. 11 akt sprawy o sygn. akt III Nc 106/16).

Spółka (...) otrzymała zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy faktoringu z dnia 19. listopada 2015 r. (zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

Pismem z dnia 9. lutego 2016 r. spółka (...) wezwała spółkę (...) do zapłaty kwoty 70.385,52 zł, tytułem nieuregulowanej należności z faktury VAT nr (...), w terminie 5 dni od otrzymania pisma (wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania, k. 34-35, zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

W dniach 2. marca i 4. kwietnia 2016 r. (pod koniec tych miesięcy) spółka (...) wystawiła na rachunek spółki (...) faktury VAT nr (...) (zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

W dniu 7. marca 2016 r. spółka (...) złożyła pozew do Sądu Okręgowego w Warszawie przeciwko spółce (...) i A. K. o zapłatę kwoty 174.961,13 zł. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż dochodzona kwota stanowi sumę, na

jaką wypełniony został weksel własny niepełny, wystawiony przez pozwanych na zabezpieczenie roszczeń powódki, wynikających z łączącej strony umowy faktoringu z dnia 19. listopada 2015 r. Spółka (...) wskazała w treści pozwu, że w dniu 4. lutego 2016 r. wypowiedziała umowę faktoringu ze skutkiem natychmiastowym i wezwała spółkę (...) do zapłaty należności (pозew, k. 2-5 akt sprawy o sygn. akt III Nc 106/16).

W dniu 8. kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, w sprawie o sygn. akt III Nc 106/16 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym zasądził solidarnie od spółki (...) i A. K. kwotę 174.961,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19. lutego 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 7.605,00 zł tytułem kosztów procesu (nakaz zapłaty, k. 43 akt sprawy o sygn. akt III Nc 106/16).

W związku z istniejącymi rozliczeniami pomiędzy (...) a Klientem, pismem z dnia 5. kwietnia 2016 r. spółka (...) zwróciła się z prośbą do spółki (...) o zaspokojenie zobowiązania Klienta wobec spółki (...) w wysokości 70.385,52 zł (wartości faktury VAT nr (...)) z należności wynikających z wystawionych przez spółkę faktur VAT o nr: (...) oraz przekazania należnej sumy wierzycielowi (pismo z dnia 5. kwietnia 2016 r., k. 59, zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

W dniu 15. kwietnia 2016 r. spółka (...) dokonała na rzecz spółki (...) wpłaty kwoty 56.282,34 zł wskazując w tytule przelewu fakturę VAT nr (...) (polecenie dokonania przelewu, k. 60).

W dniu 22. kwietnia 2016 r. spółka (...) dokonała na rzecz spółki (...) wpłaty kwoty 19.456,15 zł, tytułem zapłaty za fakturę VAT nr (...) (polecenie dokonania przelewu, k. 61).

Powyższe wpłaty zostały dokonane na rzecz spółki (...) na poczet faktury VAT nr (...) (zeznania świadka K. L., k. 146-146v.).

W dniu 26. kwietnia 2016 r. spółka (...) dokonała kolejnej wpłaty na rzecz spółki (...), w wysokości 14.103,18 zł wpisując w tytule przelewu: „spłata należności z faktury (...), na poczet (...) firma (...)” (polecenie dokonania przelewu, k. 62).

W dniu 16. maja 2016 r. spółka (...) dokonała kolejnej wpłaty na rzecz spółki (...), w wysokości 6.297,00 zł, tytułem kosztów procesu (polecenie dokonania przelewu, k. 63).

Pismem z dnia 20. maja 2016 r. spółka (...) poinformowała spółkę (...), iż wierzytelność wynikająca z faktury VAT nr (...) została przelana na rzecz (...). Jednocześnie poinformowała, iż w związku z rozwiązaniem umowy z (...) w dniu 4. lutego 2016 r., żadne inne wierzytelności nie były przelewane na rzecz spółki (...) (pismo z dnia 20. maja 2016 r., k. 68).

W dniu 3. października 2016 r. spółka (...) złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce (...) oraz A. K., na podstawie wydanego w sprawie o sygn. akt III Nc 106/16, przez Sąd Okręgowy w Warszawie, nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla z dnia 8. kwietnia 2016 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. W toku postępowania egzekucyjnego na poczet zadłużenia spółki (...) wpłynęły wpłaty od dłużnika i spółki (...) (wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, k. 1-3, potwierdzenie dokonania przelewu, k. 20, pismo z dnia 27. października 2016 r., k. 29 akta sprawy komorniczej o sygn. akt Km 3978/16).

W dniu 13. grudnia 2016 r. spółka (...) zawarła ze spółką (...) porozumienie dotyczące spłaty należności z tytułu nakazu zapłaty z dnia 8. kwietnia 2016 r. (porozumienie, k. 96-97 akta sprawy komorniczej o sygn. akt Km 3978/16).

Przedstawiony powyżej stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych przy odpowiednich partiach ustaleń dowodów: dokumentów prywatnych oraz dokumentów znajdujących się w aktach sprawy o sygn. akt III Nc 106/16 oraz w aktach komorniczych o sygn. akt Km 3978/16. Na poparcie swoich twierdzeń strony przedstawiły wymienione wyżej kserokopie i wydruki dokumentów, które Sąd uczynił podstawą dokonanych ustaleń we wskazanym wyżej zakresie. Strony nie kwestionowały wiarygodności załączonych do pism procesowych odpisów dokumentów prywatnych, Sąd zaś nie znalazł jakichkolwiek podstaw, by czynić to z urzędu.

Podstawę ustaleń stanowiły także – w zakresie wyżej wskazanym – zeznania świadka K. L., które zasługują na przymiot wiarygodności, gdyż były spójne i pozbawione wewnętrznych sprzeczności. Świadek składając zeznania wskazał, iż jako Główny Księgowy pozwanej spółki, osobiście dokonywał przelewów wpłat na poczet faktury VAT objętej pozwem. W swych zeznaniach wskazał, iż w związku z otrzymaną od pierwotnego wierzyciela dyspozycją, w grudniu 2015 r. dokonał zapłaty kwoty 70.385,52 zł na rachunek spółki (...), jednakże w kwietniu 2016 r. kwota w powyższej wysokości została wpłacona na rachunek powoda, na poczet należności wynikającej z faktury VAT nr (...).

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 14. marca 2017 r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka K. L. w części dotyczącej okoliczności braku zasadności dalszego dochodzenia roszczenia, należytego wykonania zobowiązania przez powoda i wygaśnięcia roszczenia wskutek uregulowania zobowiązania, na podstawie art. 227 k.p.c., uznając, że tak sformułowana teza dowodowa nie dotyczy faktów lecz ich oceny prawnej.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 26. września 2017 r. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o zwrócenie się do spółki (...) o wskazanie aktualnego adresu świadka D. P.-B. oraz pominął dowód z zeznań świadka D. P.-B. oraz dokumentu – informacji od M.-C., wobec bezskutecznego upływu terminu określonego pełnomocnikowi na wskazanie aktualnego adresu do doręczeń spółki oraz świadka. Termin sądowy został wcześniej przedłużony na wniosek pełnomocnika pozwanego, nie doprowadziło to jednak to wykonania zarządzenia. W okresie, jaki upłynął między datą upływu terminu i datą ostatniego terminu rozprawy pełnomocnik pozwanego nie wykazał jakiegokolwiek aktywności skierowanej na uzupełnienie braków wniosków dowodowych - umożliwienie Sądowi ich przeprowadzenia w toku postępowania. W związku z powyższym Sąd zastosował rygor nałożony na pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 14. marca 2017 r. (pkt 6 postanowienia).

Sąd oddalił także wniosek pełnomocnika pozwanego o określenie dodatkowego siedmiodniowego terminu na sprecyzowanie wniosków dowodowych dotyczących dokumentów z akt spraw dołączonych do sprawy niniejszej na wniosek pełnomocnika pozwanego. W ocenie Sądu, strona pozwana, której pełnomocnik został zawiadomiony o dołączeniu akt w kwietniu 2017 r. (z.p.o., k. 171), miała dość czasu na zapoznanie się z aktami i zgłoszenie wniosków dowodowych ich dotyczących. Co więcej, na podkreślenie zasługuje okoliczność, że pełnomocnik miał możliwość zapoznania się z aktami spraw dołączonych na rozprawie w dniu 26. września b.r., z której to możliwości skorzystał. Uwzględnienie wniosku w tych okolicznościach prowadziłoby do nieuzasadnionego przedłużania postępowania w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Roszczenie swoje powód wywodził z umowy faktoringu zawartej przez pozwanego z dotychczasowym wierzycielem – spółką (...). Umowa faktoringu zaliczana jest do grupy umów nienazwanych, powstała na potrzeby obrotu gospodarczego, zgodnie z zasadą swobody umów (art. 3531 k.c.). Umowa faktoringu łączy w sobie elementy cesji wierzytelności, dyskonta wierzytelności i umowy sprzedaży. Skutkiem prawnym zawarcia umowy sprzedaży wierzytelności przez przedsiębiorcę – faktoranta, jest przelew wierzytelności na rzecz cesjonariusza – faktora (wyrok SN z dnia 9 maja 2003 r., V CKN 218/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 118). Wobec tego, że umowa faktoringu nie jest unormowana ustawowo, brak jest szczególnych wymogów dla jej ważności. Jednakże w drodze analogii, biorąc pod uwagę fakt, że najbardziej charakterystyczną cechą przedmiotową tej umowy jest cesja wierzytelności, mają do niej zastosowanie przepisy o przelewie.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§2). W ocenie Sądu umowa faktoringu z dnia 19. listopada 2015 r. nie narusza zarówno art. 3531 k.c., jak i art. 509 k.c., dlatego też wskazać należy, że na powoda została skutecznie przeniesiona wierzytelność z tytułu wystawionych przez Klienta faktur VAT za świadczone przez faktoranta usługi montażowe.

Jak wynika z powyższego, podstawą roszczenia pozwu, była również umowa świadczenia usług montażowych i malarskich zawarta przez dotychczasowego wierzyciela z pozwanym. Zgodnie z treścią art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Z kolei w świetle art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Artykuł 735 § 1 k.c. stanowi natomiast, iż jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

Należy wskazać, iż poza sporem był sam fakt zawarcia umowy faktoringu, jej treść oraz fakt zawiadomienia pozwanego o dokonanej cesji wierzytelności. Strona pozwana nie kwestionowała także okoliczności istnienia w stosunku do niej zobowiązania wynikającego z wystawionej przez faktoranta faktury VAT, wobec czego zaktualizował się po stronie pozwanej obowiązek zapłaty wynagrodzenia. Sporem nie była również objęta wysokość dochodzonego roszczenia. Strona pozwana podniosła natomiast zarzut spełnienia świadczenia, wskazując, iż została przez nią uregulowana cała kwota dochodzona pozwem.

Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, wynikającym z przepisu art. 6 k.c. oraz stanowiącego jego odpowiednik procesowy art. 232 k.p.c., w związku z tym, iż niniejszej sprawie poza sporem pozostawała okoliczność zawarcia umowy faktoringu i objęcia nią wierzytelności z faktury VAT nr (...), pozwany winien udowodnić fakt dokonania zapłaty kwoty dochodzonej pozwem z tytułu powyższej wierzytelności, skoro z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W niniejszej sprawie strona pozwana podniosła zarzut spełnienia świadczenia objętego żądaniem pozwu w grudniu 2015 r., w dwóch transzach: 40.000,00 zł w dniu 18. grudnia 2015 r. i 30.385,52 zł w dniu 22. grudnia 2015 r. Wskazała, że mimo otrzymanego zawiadomienia o dokonaniu cesji wierzytelności, uregulowała należność wynikającą z faktury VAT nr (...) r. na rachunek bankowy poprzedniego wierzyciela – spółki (...), zgodnie z jej dyspozycją przekazaną za pośrednictwem poczty elektronicznej w dniu 16. grudnia 2015 r. W ocenie Sądu powyższa okoliczność nie doprowadziła do wygaśnięcia zobowiązania i zwolnienia pozwanego z obowiązku świadczenia. Zgodnie z art. 512 k.c., dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem. Zgodnie z regulacją powyższego przepisu, od chwili, w której dłużnik został poinformowany przez zbywcę o przelewie wierzytelności bądź uzyskał o tym wiadomość z innego źródła, zobowiązany jest świadczyć wyłącznie na rzecz nabywcy, a świadczenie do rąk pierwotnego wierzyciela nie będzie skuteczne wobec nabywcy i nie zwolni dłużnika z zobowiązania. Zawiadomienie o dokonaniu przelewu nie jest czynnością prawną ani oświadczeniem woli, ale oświadczeniem wiedzy, do którego można jednak stosować przepisy o oświadczeniach woli, w szczególności art. 61 k.c., pozwalający ustalić chwilę jego skuteczności. Zawiadomienie o dokonaniu przelewu jest skuteczne z chwilą dotarcia do dłużnika w sposób umożliwiający mu zapoznanie się z treścią zawiadomienia. Zawiadomić o dokonaniu przelewu powinien cedent. Zawiadomienie może być dokonane w dowolnej formie. Stan wiedzy dłużnika na temat faktu dokonania przelewu wierzytelności oceniać należy na chwilę spełnienia świadczenia.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że pozwana została skutecznie zawiadomiona o cesji wierzytelności pismem z dnia 20. listopada 2015 r. Adnotacja o zawarciu umowy faktoringu została także zawarta w treści spornej faktury VAT, co nie było sporne pomiędzy stronami. Powyższą okoliczność potwierdził także świadek, który podczas składania zeznań, wskazał, iż pozwana spółka wiedziała, jeszcze przed dokonaniem płatności, że należność wynikająca z faktury VAT nr (...) została objęta umową faktoringu z dnia 19. listopada 2015 r. Nie budzi zatem najmniejszych wątpliwości, że pozwana była świadoma przejścia wierzytelności na rzecz strony powodowej. Wobec zatem skutecznego przelewu wierzytelności i zawiadomienia pozwanego o dokonanej cesji wierzytelności, spółka (...) utraciła możliwość skutecznego rozporządzania scedowaną na rzecz powoda wierzytelnością. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3. października 2007 r. (IV CSK 160/07) stwierdzono, że porozumienie dłużnika z cedentem, zmieniające lub rozwiązujące umowę, z której wynika przelana wierzytelność, zawarte bez zgody cesjonariusza, wywiera skutki między dłużnikiem a cesjonariuszem, jeżeli dłużnik w chwili zawarcia tego porozumienia nie był

zawiadomiony przez cedenta o przelewie, ani o nim nie wiedział (art. 512 k.c.). Bez znaczenia zatem dla rozstrzygnięcia jest wydana w dniu 16. grudnia 2015 r. przez prokurenta spółki (...) dyspozycja, iż zapłaty za fakturę VAT nr (...) należy dokonać na rachunek bankowy pierwotnego wierzyciela. Czynność ta pozostaje bowiem bezskuteczna wobec powoda i nie mogła skutkować wygaśnięciem wierzytelności. Po zawarciu umowy zbywca nie może bowiem rozporządzać wierzytelnością, która była przedmiotem umowy przelewu ani w inny sposób wpływać na jej istnienie ani zakres, w drodze wyjątku takie działania zbywcy mogą odnieść skutek względem nabywcy, jedynie w zakresie, w którym, art. 512 k.c. chroni dobą wiarę dłużnika (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3. października 2007 r., IV CSK 160/07). W przedmiotowej sprawie nie można jednakże przyjąć po stronie pozwanej dobrej wiary, ponieważ pozwana zawiadomiona była o przelewie wierzytelności i nie zgłaszała w tym zakresie żadnych zastrzeżeń. Strona pozwana także, mimo skutecznego zawiadomienia jej o zawarciu umowy faktoringu, a następnie uzyskaniu przeciwnej informacji od spółki (...), nie podjęła żadnych czynności celem ustalenia osoby uprawnionej do otrzymania zapłaty. Dłużnik nie powinien tylko na podstawie doniesienia cedenta uiścić jemu zapłatę. Dla uniknięcia zarzutu spełnienia świadczenia do rąk osoby nieuprawnionej do jego przejęcia, powinien zbadać legitymację tego, kto występuje w charakterze cesjonariusza, czego w niniejszej sprawie nie uczynił. Tym samym dokonana w dniach 18. grudnia 2015 r. i 22. grudnia 2015 r. zapłata, nie wywołała skutku w postaci wygaśnięcia zobowiązania.

Wskazać jednakże należy, w ocenie Sądu, że skutek w postaci wygaśnięcia zobowiązania stwierdzonego fakturą VAT nr (...) wywołało spełnienie świadczenia przez pozwanego na rzecz powoda w kwietniu 2016 r. W niniejszej sprawie strona pozwana, w kwietniu 2016 r. dokonała na rzecz powoda dwóch wpłat w łącznej wysokości 70.385,52 zł (w dniu 15. kwietnia 2016 r. – 56.282,34 zł i w dniu 26. kwietnia 2016 r. – 14.103,18 zł). W tytule pierwszego przelewu pozwana wskazała fakturę VAT nr (...), natomiast w tytule drugiego przelewu pozwana wskazała, iż jest to spłata należności wynikającej z faktury VAT nr (...), ale na poczet faktury VAT nr (...). O fakcie, że powyższa wpłata została dokonana przez pozwanego na rzecz powoda, na poczet faktury VAT nr (...) świadczą także zeznania świadka K. L., który wskazał, iż wpłata ta została dokonana po wezwaniu pozwanej spółki do zapłaty za fakturę VAT nr (...) i otrzymaniu prośby od spółki (...), aby takiej wpłaty dokonać. Świadek zeznał, iż zamiarem pozwanego było uregulowanie należności z faktury VAT nr (...).

Zgodnie z art. 451 § 1 k.c. dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenie główne. Wskazać jednakże należy, że w niniejszej sprawie bez znaczenia pozostaje okoliczność zatytułowania przelewów wykonanych w kwietniu 2016 r. przez pozwaną spółkę na rzecz powoda. Powyższy przepis bowiem znajduje zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy wierzycielowi przysługuje od dłużnika kilka wierzytelności. W niniejszej zaś sprawie powodowi przysługiwała jedna wierzytelność, tj. wierzytelność wynikająca z faktury VAT nr (...). Strona powodowa nie może zatem bronić się tym, iż powyższa wpłata została zaksięgowana na poczet innych wierzytelności, tj. wierzytelności przysługujących jej z tytułu wystawionych przez faktoranta faktur VAT nr: (...) i (...), gdyż takie wierzytelności jej nie przysługiwały. Wskazać bowiem należy, że powyższe faktury VAT zostały wystawione w marcu i kwietniu 2016 r., a zatem już po rozwiązaniu umowy faktoringu, co nastąpiło w dniu 9. lutego 2016 r., na skutek wypowiedzenia umowy przez faktora w trybie natychmiastowym. Zatem na dzień powstania tych wierzytelności umowa faktoringu zawarta przez powoda ze spółką (...) już nie obowiązywała.

W tym miejscu wskazać należy, że cesja wierzytelności przyszłych jest dopuszczalna, jednakże wywołuje pełny skutek dopiero z chwilą powstania wierzytelności. W wyniku zawarcia takiej umowy faktorant zobowiązuje się do przelewu na rzecz faktora wierzytelności przyszłych powstałych w relacjach faktoranta z jego określonymi kontrahentami pod warunkiem ich powstania. Zatem skutek rozporządzający nabycia przyszłych wierzytelności następuje najwcześniej z chwilą ich powstania i oznaczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19. września 1997 r., III CZP 45/97, OSNC 1998 nr 2, poz. 22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17. marca 2016 r., V CSK 379/15, OSNC zb. dod. (...)). Tym samym strona powodowa nie może na podstawie umowy faktoringu rościć praw względem pozwanego z tytułu zapłaty za faktury VAT nr (...), skoro strony umowy faktoringu w chwili powstania tych wierzytelności, nie były już związane umową.

W związku z tym, iż umowa uległa rozwiązaniu w dniu 9. lutego 2016 r., na skutek wypowiedzenia umowy przez powoda w trybie natychmiastowym, uznać należy, że od tej daty nie obowiązuje żadne z jej postanowień. Nie można, w związku z tym uznać, że po rozwiązaniu umowy obowiązywało strony postanowienie §15 umowy. Powód wprawdzie, w toku postępowania, nie powoływał się na ten zapis umowny, jednakże Sąd rozstrzygnął kwestię możliwości nabycia wierzytelności powstałych po rozwiązaniu umowy, także na tej podstawie. W §15 umowy ustalono, że rozwiązanie umowy nie będzie zwalniało stron z obowiązku wzajemnych rozliczeń i nie będzie wpływało na ważność zobowiązań stron dotyczących wierzytelności nabytych przez (...) w czasie obowiązywania umowy, aż do momentu całkowitego zaspokojenia roszczeń (...). Z chwilą rozwiązania umowy (...) miał prawo zatrzymać wszelkie wierzytelności nabyte przez (...) od Klienta do czasu całkowitej spłaty wszelkich należności (...) od Klienta i odwołania przez (...) cesji wierzytelności Klienta wobec Odbiorców. (...), aż do momentu całkowitego zaspokojenia swoich roszczeń wobec Klienta i odwołania przez (...) cesji wierzytelności Klienta wobec Odbiorców nabywa wierzytelności przysługujące Klientowi od odbiorców powstałe po rozwiązaniu umowy. Pomijając okoliczność, że §15 Ogólnych Warunków Umowy, w związku z jej rozwiązaniem, nie mógł obowiązywać w chwili powstania wierzytelności obejmujących wynagrodzenie objęte z faktur VAT nr (...), to podkreślenia także wymaga, że jest on bezskuteczny - na podstawie tego zapisu umownego nie mogło dojść do przelewu wierzytelności przyszłych. Jak już zostało wcześniej wskazane, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 września 1997 r. (III CZP 45/97) wskazał, że wierzytelność przyszła może przejść na nabywcę dopiero z chwilą powstania. Powyższe wymaganie należy natomiast uznać za spełnione, gdy umowa dotycząca przelewu wierzytelności przyszłej zawiera dane pozwalające ustalić w chwili zaistnienia określonej wierzytelności, iż to właśnie ona była objęta zawartą umową. W niniejszej sprawie wierzytelności, które były objęte umową faktoringu, zostały określone w §2 umowy oraz §1 Ogólnych Warunków Umowy. W związku jednak z faktem rozwiązania umowy zapisy umowy w tym zakresie, tj. w zakresie oznaczenia wierzytelności objętych umową, w chwili powstania wierzytelności (luty i marzec 2016 r.) już nie obowiązywały. Nie można uznać, że zapis umowy w §15 jest samoistną i wystarczającą podstawą nabycia przez byłego faktora wierzytelności przysługujących spółce (...) (byłego faktoranta) od jej kontrahentów. W orzecznictwie podkreśla się, że aby wierzytelność mogła być przedmiotem przelewu, musi być w dostateczny sposób oznaczona, zindywidualizowana – przez dokładne określenie stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5. listopada 1999 r., III CKN 423/98, OSNC 2000 nr 5, poz. 92). Takich elementów nie sposób doszukać się w sformułowaniu §15 ust. 5 Ogólnych Warunków Umowy, w którym określono, że (...), aż do momentu całkowitego zaspokojenia swoich roszczeń wobec Klienta i odwołania przez (...) cesji wierzytelności Klienta wobec Odbiorców nabywa wierzytelności przysługujące Klientowi od odbiorców powstałe po rozwiązaniu umowy. Na podstawie tak sformułowanego postanowienia umownego nie sposób zatem ustalić, które wierzytelności miałyby zostać objęte przelewem wskazanym w §15 OWU i ewentualnie do jakiej wysokości. Powyższe w minimalnym stopniu nie gwarantuje pewności obrotu - dłużnik niejednokrotnie nie wiedziałby, komu zobowiązany jest świadczyć i czy spełnienie świadczenia na rzecz cedenta bądź cesjonariusza zwolniłoby go z obowiązku świadczenia.

Ubocznie już tylko wskazać należy, że powód w niniejszym postępowaniu nie wskazał ani tym bardziej nie udowodnił, że w dacie powstania wierzytelności objętych fakturami VAT nr (...) przysługiwały mu roszczenia względem klienta i w jakiej wysokości. Powód nie sformułował jakichkolwiek twierdzeń w tym zakresie ani też nie zgłosił wniosków dowodowych dotyczących tych okoliczności, wobec czego postępowanie dowodowe prowadzone w niniejszej sprawie ich nie objęło.

W związku z powyższym uznać należało, że wobec dokonanej przez stronę pozwaną zapłaty kwoty 70.385,52 zł, w dwóch transzach: 15. kwietnia 2016 r. i 26. kwietnia 2016 r., zaspokoiła ona w tym zakresie roszczenie powoda, a co za tym idzie jego zobowiązanie w stosunku do pozwanej z tego tytułu wygasło. Wobec powyższego Sąd oddalił powództwo w tym zakresie jako bezzasadne.

Powództwo polegało natomiast uwzględnieniu w zakresie żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od należności głównej.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Nie ulega wątpliwości, że pozwana dokonując zapłaty na rzecz powoda ww. kwoty po wytoczeniu powództwa pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia, które, jak wynika z faktury VAT, stało się wymagalne w dniu 16. grudnia 2015 r. W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 481 k.c., zasądził od pozwanej na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu. Wobec uregulowania przez pozwaną należności głównej w dwóch transzach, w toku postępowania, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie w następujący sposób: od kwoty 56.282,34 zł za okres od dnia wymagalności roszczenia, tj. od dnia 16. grudnia 2015 r. do dnia zapłaty, tj. do dnia 15. kwietnia 2016 r., natomiast od kwoty 14.103,18 zł od dnia 16. grudnia 2015 r. do dnia zapłaty, tj. do dnia 26. kwietnia 2016 r. Powództwo podlegało uwzględnieniu w ww. części na podstawie przepisów art. 509 k.c. w zw. z art. 750 k.c. w zw. z art. 734 k.c. i art. 481 k.c.

Orzekając o kosztach procesu, Sąd postąpił zgodnie z dyspozycją art. 98 k.p.c., statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Należy podkreślić, że strona powodowa, pomimo tego, iż dowiedziała się o spełnieniu świadczenia w toku procesu, nie złożyła oświadczenia o cofnięciu pozwu, czym doprowadziła do przeprowadzenia całości postępowania i rozpoznania sprawy na rozprawie. W takiej sytuacji, jeżeli powód, mimo zaspokojenia roszczenia, nie cofnął pozwu, sąd wyrokiem oddali powództwo. Przy takim rozstrzygnięciu to pozwanemu, jako wygrywającemu sprawę, należy się od powoda zwrot kosztów procesu (P. H. Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych. LexisNexis 2014).

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. obciążył powoda, jako stronę przegrywającą postępowanie w sprawie, całością kosztów procesu, gdyż pozwany uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania. Na zasądzoną od powoda na rzecz pozwanego kwotę składają się: minimalna stawka zastępstwa procesowego wykonywanego przez radcę prawnego w wysokości 7.200,00 zł (§ 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22. października 2015 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804), kwota 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 437,96 zł tytułem zwrotu wydatków za dojazd do tut. Sądu, zgodnie ze spisem kosztów przedłożonym na rozprawie w dniu 26. września 2017 r. Strona powodowa nie zgłaszała zastrzeżeń do spisu kosztów przedłożonego przez pełnomocnika pozwanego.

Mając na uwadze wszystkie opisane wyżej okoliczności, Sąd na podstawie powołanych w uzasadnieniu przepisów orzekł jak w wyroku.

SSR Aleksandra Zielińska-Ośko

Z. Odpis uzasadnienia wraz z odpisem wyroku doręczyć pełnomocnikom stron.